

מד.

פרוטוקול מס. 44/ד'

מישיבת ועדת הכספים

התקיימה ביום ג', כ"ד בטבת, תשט"ו - 18.1.55 בטעה 9.00

ג ו כ ח י ם

- חברי הוועדה: היו"ר י. גורי
- ח. מריאב
- י. בדר
- ס. ביז'רצון
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- ח. למדן
- א. סטופ
- י. פורדר
- ז. שפר

סוזמנים: סר ליקרט
סר וירגין

סטעם טשרד המסחר והתעסיה.

ז. סוזאייב - סגן שר המסחר והתעסיה.

סדר-היום: המסך הדיון בבעיות תכנון התעסיה

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

לפני שאנו עוברים לסדר-היום רצוני להביא לידיעת הוועדה את תכן סכתבו של היועץ המשפטי לאוצר בנוון צו מס קניה (פטור) (תיקון) תש"ו.

(היו"ר- קורא את סכתבו של היועץ המשפטי מס. ליה/140 סתאריך י" בטבת תש"ו - 4.1.55)

הוחלט: לאטר את התיקון המוצע בטעיה 1 לצו מס קניה (פטור) (תיקון) תש"ו - 1955, כי בטעיה קטן (1), בפסקה 15, אחרי מנהל מחלקת הטיקום שבמסרד הבטחון יתווסף פטיק ולאחריו המלים "הרשות המוטטכת טטיבה שר האוצר לצורך חוק נכי המלחמה בנאצים, תשי"ד - 1954".

דיון על בעירת הכספים

היו"ר ז. גורן:

אחמול שיענו ספר ליינקרם דברים כלליים על תכנון התעשייה והרצאה יותר מפורטת של סר וירגין על ענף הטכסטיל. היות נמשיך בדיון על ספר ענפי התעשייה.

סר וירגין:

אם אחמול ספרתי שבנקל אפשר לתכנן את ענף הטכסטיל, הרי לגברי ספר הוא המצב לגבי ענף התכנת. לא מצאנו למעשה דרך אחרת מלבד לקחת את הספר הטכניקאי "סטנדרט קונדיטור קלטיפיקיישן", הכולל את רשימת כל המוצרים התעשייתיים והחקלאיים, ולעבור בו על החלק הדרן במוצרי תכנת, וכתוצאה מכך לקבוע תכנית מה כדאי לדעתנו לפתח בארץ, ואילו הם המוצרים שאין למעשה שום סיכויים לייצרם בארץ, כמו קטרים וכדומה, תוצאות עבודה זו מתבטאת ברשימה המוצגת לפני, שאת תמציתה אססור לכם.

אם נשווה את תעשיית התכנת לתעשיית הטכסטיל, ההולכת עד לחומר הגלמי התעשייתי, נשמע: עד להתנה גלמית, צמר גלמי ותכנון של ייצור סיבים פלאכותיים בארץ, הרי בתעשיית התכנת אנו נוהרים סמוך כללית בכיוון זה מפני שבדרך-כלל תעשיית היטוד בענף התכנת דורשת השקעות עצומות וסוכרחה להתבסס על כטורים שאין לנו שום סיכויים להשתמש בהן בארץ או לשווקן בחוץ לארץ, וקיימת סכנה בשטח זה אנו עלולים על-ידי מי-זהירות בתכנון לייקר את החומר הגלמי עד כדי כך שבגזול מתעשייה את היטוד הבריטי ליצוא.

אנו בטוחים שהדאי לפתח את ענין עירגול מתכות אל-ברזליות (הפיכת מטילים של מתכות אל-ברזליות לפחים). כן אנו מעונינים בהקמת מפעל ליציקת פלדה, עשיית חלקים מעובדים למחציה וחלקים לעיבוד שבבי.

אנו מתכננים הקמת בית-חרושת, צנוע וקטן בהשוואה, עם השקעה כוללת של 120,000 דולר, אשר יהפוך את הברוטאות בארץ לברזל יציקה גלמי, חומר הטובא לארץ בכטוריות של 4,000 טון לשנה בטורי של 1/4 מיליון דולר. אנשי חוץ טבלגיה משתתפים בהקמת המפעל וגם משקיעים בו מטבע חוץ.

מטתן תהליך מענין בייצור צינורות אלומיניום, שהצרכן העיקרי שלהם הוא ענף החקלאות. הייצור ייעשה לא על-ידי "אקסטרוזין" אלא על-ידי ריתוך סרטי אלומיניום. החומר הגלמי שמשתמשים בו בתהליך ה"אקסטרוזין" הוא מטיל, ואילו בתהליך האחר ששתמשים בסרט כחומר גלמי. זהו תהליך לגברי חדש, ולפני שנה הרצו לי אותו בגרמניה כאחד הדברים שהם לומדים ומכניטים מאמריקה. תהליך הייצור החדש יהיה כרוך בהוצאה יותר גדולה של מטבע חוץ, אולם היות והחלטנו על הקמת מפעל עירגול אשר ייצר סרט מטטיל בטקום, נוכל לחסוך את ההוצאה במטבע חוץ עבור הסרט, אשר מחירו 750 דולר הטונה. תהליך הייצור זה הוא יותר מהיר, יותר פשוט ויותר זול, בזמן לחסכון במתכת.

אנו משתדלים לפתח את יצקת חשלה, פיטינגים, חלקי מכונות חקלאיות, חלקי פרזול, חלקי סרקטורים וכדומה. קיים מפעל כזה עם תפוקה שנתית של כ- 1,000 טון, אולם הוא אינו מספיק ודרושה גם התקדמות מסוימת בתהליכי הייצור שלו. אישרנו כבר מפעל לחישול, בעיקר בשביל ייצור פגזים, אולם במקרה של צורך נוכל לייצר באמצעותו גם דברים אחרים. אנו מעונינים בפיתוח החישול, שהיה עד כה שדה פעולה נחשל בארץ. זה בקורים כלליים מה שאנו מתכוונים לעשות בשטח של ייצור מוצרים מוגברים למחצה.

רוב ההתפתחות חלה ותחול בעתיד לגבי מוצרים מוגברים, ויש לציין כאן התפתחות חשובה מאוד. אנו מייצרים עתה מספר ניכר של מוצרים שעד כה היינו תלויים ביבואם מהחוץ, והתקדמנו גם יפה בשטח הייצור. לדוגמה: חברת החשמל הביאה עד כה מונים חשמליים מהחוץ, ועתה אנו מייצרים בארץ כ- 40,000 - 30,000 מונים לשנה, אשר מחיר כל אחד מהם מגיע ל- 8 - 7 דולר, באח בנינו מהחוץ. מרט לשני חלקים שאנו מביאים מהחוץ, אנו מייצרים את הכל בארץ.

גד.

אנו מייצרים כלי עבודה מסוימים כמו מקדחים, לכסל. חברה אנגלית הקימה בית-חרושת כזה, ובעטה יצוא מסוימים של סוגים מסוימים לכה גדלים לגרמניה. כן התפתח יפה ייצור חלקי חילוף למכוניות של תעשיית הנעלים, ובשטח זה אנו מתקרבים למט-למט לאי-תלות. משלוח ראשון של חלקים יצא לטרצות-הברית ומשלוח שני עומד לצאת לפרו. בענף הפתחת מתפתח דוקא יצוא של אותם חלקים הדורשים ידיעות עיבוד מדויקות ו"פיניש" נאה.

היו"ר י. גורני:

איך נאב העניינים בקשר לחלקי-חילוף למכוניות?

סר. נירג'ין:

אנו מטפלים את התוצרות של השוק הפנימי לגבי מה שביתן לייצר בארץ, כמו לכסל בוכנות אלוהיניום שהתחלנו בייצורם, אולם הטיב שלהם אינו מסביע-רצון לגבי אפשרויות יצוא. אנו מתכוונים יצוא של קפיצים שטוחים, אשר מפעלי "קייזר פרייזר" משתמשים בהם יותר ויותר. חברה זו משתמשת גם בחלקי ריפוד, זכוכית ומצברים המיוצרים בארץ. "קייזר פרייזר" עומד להקים מפעל חדש למתיחה עמוקה בעזרת מכשירים כבדים ולייצור חלקים של מרכב (לא עבור מכוניות גרמניות כיוון שהטיפוס משתנה כדי שבה בסנה) למכוניות שונות כמו ג'יפים, וישנה גם ג'יפים מטיפוס קודה הדורשים חלקי חילוף. מיצרנו מפעל זה בתנאי שהוגו ישרת את התעשייה בכלל. זהו מפעל הדורש השקעות גדולות, וחוג לא יסתלם אם הוא ישרת את מפעלי "קייזר פרייזר" בלבד. בכל ריהוט, בכל מקור ביתי, בכל מכונית-כבישה, בכל המתקנים למיזוג אוויר ישנה חלקים העשויים לפי תהליך זה. טובם שמפעל זה יעמוד לרשות התעשייה, ומפילו אנשים שאינם קשורים עם "קייזר פרייזר" יוכלו להזמין בו את החקלים הדרושים להם. הדגשתי אתמול שהנטייה של התעשייה היא לטפס לעצמה את הדרוש לה, וזהו נסיון של מפעל לייצור לעצמו את החלקים הדרושים לו.

כמה סלים על מפעלי הרכבה לגבי תעשיית הפתחת. בספרד, למשל, מאשרים מפעל הרכבה בתנאי שתוך חמש שנים הוא ייהפך למפעל לייצור. בטובן זה חלה מצלנו התפתחות ניכרת. מפעל "מקור" החל לחשוב על שכלוליהם הקטורים בחומר-גלם שנתיים לטור שהחל בהרכבה. התכנית המחרונה של "מקור" היא להרכיב יחידת קירור, שעד כה הגיאו אותה בשלימות מחוץ-לארץ. בשיתוף פעולה עם מפעל אמריקאי עומדים להקים זאת כאן. להרכבה זו ישמשו במידה מסוימת בחלקים ממוצרת-הארץ, והדגך יקטין את טכום טטבע החוץ הדרוש ליבוא סקרר ב-15 דולר. גם חברת "קייזר פרייזר" הולכת בכיוון זה.

פיתחנו בזמן התחרון בקנה-מידה רחב טמד את תעשיית המכוניות החקלאיות וכלי-העבודה לחקלאות. הדבר לא היה קל; הרבה יותר פשוט היה להזמין את הציוד בחוץ-לארץ, למרות שהיו משלונות על-ידי הבאת ציוד שאינו מתאים לגמרי לתנאי הארץ. ניהלנו מלחמה לא קלה עד שהצלחנו לחדור לשטח זה, וכיום אנו בלאי-תלויים ביבוא מן החוץ בכמה דברים.

ענף ההמטרה התפתח בארץ, ואנו ארץ מתקדמת בשטח זה. המומחים שלנו מסדרים את ענייני ההשקעה וההמטרה של החקלאות התורכית.

איך לנו הרבה סיכויים ליצוא מספרים, ואיבני יכול לומר שיצוא חוטי-ברזל לתורכיה יהיה עסק תמיד.

היו"ר י. גורני:

האם חוסר האפשרות להתחרות בגרמניה על-ידי הטיב בו על-ידי המטרה, או בגלל שני הדברים

גם יחד?

מר וירג'ין:

לפני המלחמה המגב היה כזה שתעשיית
המתכת או הפלדה הבלגית היתה מספקת מספרים
במחירים נמוכים מכחירי חוטר-הגלם. זו היתה פוליטיקה מסוימת של
קונצרנים גדולים של פלדה וברזל. לדאבונו גם עכשיו מסתמנת פוליטיקה
דומה, ואם הם יחליטו ללכת בדרך של "דמפינג" לא נוכל להתחרות איתם.
רצוני לציין שתוצרת המספרים שלנו אינה נופלת באיכותה מזו של מוצרת
אחרות.

לעומת זאת מתפתח היצוא של מוצרים מוצמדים
הדורשים ידיעה, מקצועיות ודיוק, כמו יצוא מקדחים. חדרנו לשוקי
פינלנד, שוודיה ונורבגיה במטרה שכן להסקה מרכזית בגלל טיב התוצרת,
והיצוא שלנו מגיע ל- 50,000 - 60,000 דולר לשנה. אם תצליח זו היתה
מקבלת את העזרה הדרושה אפשר היה בנקל להרחיב את יצואה.

כמה הגענו לפיכוח כלל של ההשקעות בתעשיית
המתכת; הערכתנו היא שההשקעות תהיינה באותו גדול כמו בתעשיית הטכסטיל,
היינו: כ- 35 - 30 מיליון דולר עד 1960. אם נבצע תכנית השקעות זו
אין ספק שנוכל להגיע ליצוא של 30 - 25 מיליון דולר עד 1960.
(ס. בז'רנו: מהו עכשיו היקף היצוא בתעשיית המתכת?) אין בידי עתה
תשובה מדויקת על כך, אולם אטטור אותה.

היו"ר י. גורי:

אני מבקש גם לדעת את מספר הפועלים
המועסקים בכל ענף וענף.

ס. בז'רנו: מהו הענף המעסיק את המספר הגדול ביותר
של פועלים?

מר וירג'ין:

מענה על שאלות אלו בשלב יותר מאוחר.

תעשיית החימיה כוללת למעשה גם תעשיות

הגופי, הפלסטיקה, הקרמיקה והזכוכית. תעשיית הצבעים-כוללת 54
מפעלים המעסיקים 530 פועלים בשנת 1953 הגיע היצוא של ענף זה ל-
600,000 דולר. בשנת 1954 גדל היצוא ל- 750,000 דולר. המטרה היא
להרחיב יצוא זה, מבלי להגדיל את מספר המפעלים אלא באמצעות פיתוח כושר
הייצור, ולהגיע ליצוא של 1,400,000 דולר. כדאי אולי להזכיר שיש
לנו התחלות שיש לפתחן בייצור של חפצים פלסטיים של תעשייה זו, והדבר
כולל גם בפידה מסוימת חפרי אספרה. (ס. בז'רנו: מהו הערך הכוסף?)
הוא נע בין 40% עד 50%.

בתעשיית גופי עוסקו שני מפעלים גדולים

לצמיגים ו- 38 מפעלים קטנים, שהגדול ביניהם הוא בית-חרושת "המגפר".
בשנת 1954 היה יצוא של צמיגים בשכרם של 2,700,000 דולר, ושל מוצרי
גופי אחרים - ב- 200,000 דולר. הסכום הכולל של היצוא הגיע איפוא
ל- 2,900,000 דולר, והפחזור השנתי - נוסף ליצוא - ל- 6 מיליון ל"י.
הערך המוסף היה 50% - 40%, ובצמיגים - 60%. למעשה מספק מפעל
הצמיגים את התצרוכת של הוק הפנימי, פרט לכמה גודלים של צמיגים עבור
מקטורים גדולים שמספק את נצליח לייצורם אי פעם. אנו מפתחים את תעשיית
הערדלים, נפתח את תעשיית צינורות גופי ללחץ גבוה, אולם העיקר הוא
התפתחות היצוא של צמיגים. (היו"ר י. גורי: לאילו מוצרים?) תורכיה,
ארצות-הברית, יוגוסלביה, קפריסין, סין, בולגריה, דרום-אפריקה וברזיל.
(ס. בז'רנו: האם מייצרים כאן את הבד?) מקימים מפעל לבד בסיתוף עם
מוסחים מהחוץ. הכוונה להגיע ליצוא של 6 מיליון דולר בשנת 1960.

תעשיית הפלסטיקה - הקטי בתעשייה זו כי היא

התרכזה בעיקר בדבריה שאינם דורשים טכניות יתרה כמו: צלחות, ידיות
למברשות ודברים דומים לזה. אנו עושים מאמצים כדי לפתח תעשייה זו
בשני כיוונים: ייצור של חפרי-גלם בחלק מסוים בארץ וייצור מוצרים
פלסטיים טכניים תעשייתיים. לדוגמה: עתה כבר ברור שנוכל לייצר כוודי
סים, וידוע עד כמה גדולה התצרוכת של מוצר זה. במודדי טיב יש מערכת
צבירה המרכבת מגלגלי שני קטנים. היות והמערכת עובדת ברטיבות, נעטו
עד כה הגלגלים מניקל נקי. ניקל עצמו הוא חומר קשה לעיבוד, תהליך

מד.

עיבודו משובך מאד וגם יקר. היו גם זמנים שלא היתה אפשרות להשיג ביקל, היות הוא חומר מלחמתי מובהק. צרפת הגהיגה שיטה של גלגלי שיניה מפלסטיקה, ואנו עושים נסיונות להכניס שיטה זו ארצה, ואין טפק שבזמן הקרוב יהיה ייצור כזה מתוצרת-הארץ. כן רצוי מאד לייצר את הטכטה של המונה החשמלי מפלסטיק. נטינו זמן מסוים לעשותו מזכוכית אולם לא הצלחנו בכך ביותר, ואנו מתכוונים לערוך נסיונות לייצרו מפלסטיק. ייצור גלגלי הטניה דורס דיוק רב ולא כל בית-חרושת יכול לעשות זאת. אשר לחטר-הגלם - יש נסיונות להפיקו מטויה, ואנו מקורים שעם פיתוח התעשייה שבתוצרת-הלוואי שלה מופיע הכלור - כמו המפעל בעכו ומפעל "מכתשים" - נוכל לחשוב על ייצור פוליבינל-כלוריד, שהוא אחד מהחמרים הפלסטיים המובחקים.

התעשייה הקוסמטית - בטן-הכל קיימים 49 מפעלים המעסיקים כ- 500 פועל. קיים פיצול רב בתעשייה זו, אולם ענף זה ממוגל לעשות יצוא יפה. לטרות הפיצול, תוך מסרדנו בתכניות נוספות של מפעלים כאלה, בשיתוף-פעולה עם בתי-חרושת בעלי שם עולמי, כיוון יקונים תוצרת זו לפי הפירטה. יצוא תעשייה זו הגיע בשנת 1954 ל- 660,000 דולר, והכוונה להגיע ליצוא של 1,400,000 דולר.

לתעשייה הפרצנטית יש 18 בתי-חרושת המעסיקים כ- 500 פועל. יצוא תעשייה/בשנת 1954 הגיע ל- 750,000 דולר. ישנם שני מפעלים העוסקים בגידול ואיסוף צמחי רפואה. את רוב הצמחים אנו שולחים במצב טיובס כחומר-גלם לחו"ל, וזהו אחד הענפים החקלאיים שבהחלט כדאי לפתחו, כי הרי כוונת של שמיים אתריים וחמרים פרמצבטיים המתקבל מוכנים לשלם באנגליה ובשווייץ מחירים דמיוניים.

מר לינקרם:
ד"ר לויין פיתח במעבדה מזון טינוד לעופות, אשר בהסתמך עליו לוחצים עלינו להפסיק את יבוא המזון מחו"ל.

מר וירגין:
התעשייה של הקרמיקה והזכוכית מספקת כיום את צרכי השוק ואין צורך ביבוא. אנו סבורים שנצליח לשפר השנה את הטיב של מוצרים קיר שנוכל לחשוב על יצוא של מוצר זה. זהו אחד הענפים שכולו מתבסס על חומר-גלם מקומי. בענף זה חסרה לנו עדיין תעשיית חרטיצה חשמלית למתח גבוה - למתח נמוך אנו מייצרים. נטינו להתקטר עם חברה דנית, חברה המפורסמת ביותר בעולם בייצור זה, אולם לא הצלחנו בגלל חססם להפסיד שווקים ערביים. הוא הדין בקטר לייצור לבני שמוט, לבנים העוכד בטמפרטורה גבוהה עד 1600 מעלות חום. יש בארץ חומר מטיב כזה המאפשר לנו לייצר שמוט מטיב משובח ביותר. בענין זה מסתמבת אפשרות להקמת בית-חרושת עם השקעה מכוונת של 480,000 דולר, אשר מתקטר בנדון עם בית-חרושת גני הטוכן להעמיד לרשותנו את כל נסיונו וידיעותיו. יתכן שטר נעמן - שהוא הייצור היחידי ללבני שמוט, ישתתף במפעל זה.

בשטח הקרמיקה חסרה לנו תעשייה לייצור צינורות חרט מצנפים. גלזורה עבור ביוב או כבלים, ויש תכנית להקים בית-חרושת כזה באסקלון. התחלה של מפעל כזה היתה בכיוון של ייצור לבנים שרופות אולם לא הצלחנו בכך כל-כך, ולכן מטופקני אנו נצליח בשלב הדורס ידיעה מקצועית יותר משובכת והסקעות יאתר גדולות.

למעשה קיים בית-חרושת אחד לתעשיית זכוכית. עמדו להקים מפעל שני בבאר-טבע והתברר שאין לתוצרתו שוק. בית-החרושת הקיים מספק את התצרוכת הפנימית, ויתכן שהוא ירחיב את היקף פעולתו לייצור זכוכית לוקסוס (כריסטל). עלי להדגיש שדוקא תעשיות הקרמיקה והזכוכית תלויות בכידה יותר גדולה מאשר תעשיות אחרות בטומחיות הפועלים, כי היא הקובעת לגבי טיב התוצרת. יתכן ונצטרך לעשות פעולות בכיוון של אסון האנטיק לעבודה זו.

התעשייה החיפית הכבדה מסומכת במידה מסוימת למטרד הפיתוח ולמסרדנו. אנו מספלים בהקמת בית-חרושת לטודה-אט, מפעל הדורס הסקעה מכוונת, וחומר-הגלם הדרוש לכך - סיד ומלח - נמצאים בארץ. זהו חומר חשוב גם לתעשיית הזכוכית וגם לתעשיית הפוספטים.

זהו חומר יסודי בפיסי. יתר החקרים של התעשייה האנדרגנית מרוכזים
במפעל הדסנים והחקרים החיסיים, מפעל המתכת סבלי ששדרנו יהיה שותף
להתפתחותו.

בשנת 1954 הגיע היצוא של ענף תעשייתי זה
ל- 6 מיליון דולר, והכוונה להגיע ליצוא של 20 - 16 מיליון דולר.

ס. בז'רנו:

לאילו ספדים יגיע ייצור הכלור כאשר
שני המפעלים יעבדו, ומהי התפוקה בכלור?

מה נעשה עם הכלור הטיותר?

מר וירגיון:

הכלור הוא תוצרת לוואי של קאוסטיק-סודה.

ס. בז'רנו:

בית-החרושת בנאר-סבע מייצר כלור בלי
קאוסטיק-סודה.

מר וירגיון:

שני המפעלים יטפסו את התפוקה הארץ בקאוסטיק-
סודה. הכלור הנוצר יכול לשמש את תעשיית
שמידי החרקים, שמידי עטבים ופוליביניל כלוריד, או טריכלור-מתילין.
הפתרון הוא לייצר ו.ד.ט. או דברים דומים.

ס. בז'רנו:

האם נכונה הידיעה שאם יעבדו שני המפעלים
הם ייצרו 7 - 6 טון כלור ליום, בעוד
שהתפוקה המכסימלית מגיעה ל- 1,5 טון ליום.

מר וירגיון:

כלוך אינו ניתן לאיחסון ולא ניתן להסדה
אלא להפיכה לאורך בייארלי. בעודפי הכלור נהיה
באלצים להשתמש, ובשמש בו לחטרי חיסוי, שמידי עטבים, חטרי אספרה
וכדומה. אנו נזהרים עד כדי כך שאיננו מתבססים על פתרון אחד. יש
כמה אלטרנטיביות לשימוש בכלור שמתהווה.

ענף העץ - ענף העץ הלבד הוא אחד הענפים

המתפתחים יפה ואנו נותנים לו את כל התמיכה. יש שלושה מפעלים שאני
סקווה כי יגיעו ליצוא של כ- 3 מיליון דולר. העץ הלבד שלנו רכש לו
שווקים בגלל טיבו. זכינו בכרוז של הצבא האמריקאי. לאטטקת עץ לבד
באירופה, ודוקא זכינו בו לגבי הסוגים היקרים; לגבי הסוג הזול לא
היתה לנו הצלחה. כוח התפוקה עולה על התפוקה הפנימית; רק 20%
של התפוקה היא בטביל השוק הפנימי ו-80% הנותרים ליצוא. קיבלנו הצעה
להקים בית-חרושת רביעי, ואם הוא יטכס לעבוד בתנאים שהצגנו לי,
היינו לכוון את רוב תפוקתו ליצוא ולהעמידה על רמה שלא תזיק
למנו בחו"ל - יתכן ונאשרו. הסקעה במפעל כזה היא רצינית למדי,
הסקעה של מיליון דולר.

ס. בז'רנו:

האם בדקתם את הערך המוסף ביצוא הדיקטים?

מר וירגיון:

35% - 40%, אולם אני טוכן לבדוק זאת.

אנו מנסים לפתח את השימוש בעץ הזית
עבור טוצרי עץ זית. האקליפטוס בתור חומר גלמי לתעשיית העץ אינו
טתאים. אנו מנסים להשתמש באקליפטוס כחומר-גלמי לתעשיית צללזזה. אין
בכוונתנו לפתח את ענף הנגרות; הסיכויים ליצוא בענף זה אינם טזהירים,
וכוח התפוקה גדול בהשוואה לתפוקת הארץ. יתכן שנגדך לדנוג פה ושם
לחידוש ציון שנתייטן.

אני עובר לתעשיית הנייר והדפוס. כחומר-גולם
לייצור נייר משמשים האקליפטוס והיונקוס. יש הצעות טענינות בנדון
ואני סקווה שבטרוצת הזמן נגיע לפתרון. הדברים המסטיים מסתכמים;

(א) הרחבת המפעל בחדרה; (ב) ההצעה שקיבלנו ובדוקים אותה להקמת מפעל לייצור נייר טקס. הצעה זו באה מהאנשים אשר הקימו את מפעל "קרגל", בית-חרושת הטייצר קרטון גלים. זהו חומר אשר ישמש כתחליף לכל האריזות האחרות, ואף לאריזת פרי הדר. השנה בעטה נסיון בטלוח פרי-הדר ללא עטיפה ולא רק בארגז כזה, ועד כמה שסטעי יש אפשרות לרפד ארגזים עטויים קרטון בבטנה של פוליה של אלומיניום. יש כאלה הטוענים שגם זה אינו בחוץ כיוון שהחומר של האימפריגנציה הינו מספיק. באם יוקם בית-חרושת זה אשר ישתמש בקס כחומר-גלם, נפתור באמצעותו את בעיית יבוא תיבות תפוחי-זהב. זהו מפעל אשר לפי הצעת יוזמיו דורש הסקעה של 3 מיליון דולר. בעיית חומר-הגלם אינה קיימת, כיוון שקס בנגב יש בספע ואין יודעים מה לעשותו זו. הקמת מפעל כגון זה יעזור להתפתחות החקלאות באזור הנגב.

הנטיה של משרדנו, פרט אולי למקרים בודדים, היא לא לפתח את ענף הדפוס. נתנו פה ושם רשימות יבוא לציוד, כאשר אנשים הוכיחו שהם מתכוונים לעשות יבוא ועבור דברים ספציפיים. החברה להחזמת הנייר לונדיה יבלה, ל. ל. ריון יבוא לונדיה ויבוא שיש לה חמורה אחו"ל. אין ניהול יתרון כיוון שכוח ההדפסה בענף זה נולה לפי הערכה פי חמשה על מה שאנו מדפיסים.

מר ליינברג: תעשיית היצוא שלנו מפגרת בגלל אריזה לא מתאימה; היא תוכל להתפתח אם האריזה תהיה יותר מסוכללת. את הלוקטור בדפוס אנו מפתחים.

מר וירגין: בין המפעלים המתפתחים בכיוון יבוא יש להזכיר את בית-החרושת לעפרונות. אנו מתכוונים לייצר במרץ את העופרת ואת לוחצת העץ, וההסקעה הדרושה לכל אחת מהתכניות הללו היא של 35,000 דולר.

לתעשיית חפרי-הבנין יש חשיבות רבה.
(ס. בוז'רבר: האם עובדים בבית-החרושת בהר-טוב) עדיף לא.
(א. הרצפלד: שמה אפשר להרחיב את הדיבור על בית-חרושת זה?)
אני מבקש את המוסחה לענין זה לסטור את הפרטים לוועדה. ייצור המלט בשלושת המפעלים מגיע למיליון טון בקירוב, הצריכה היא 45,000 טון לחדש. אנו מייצאים מלט לקפריסין, תרכייה, הודו וקניה.

מר ליינברג: אם יימסך יבוא הבשר מארגנטינה נייצא מלט גם לארץ זו. לא ניצלנו את הפוטנציאליות של היצוא הטובחת ביבוא.

מר וירגין: סיד יש לנו בטידה מספקת. קיימת בעיה שמרבצי הזיפזיף בגטרים, ונצטרך לעבור לאבן טחובה שהיא בטיבה עולה על הזיפזיף. מייצרים טחור זה בלוקים, לבנים, צינורות, מרצפות, אשר למרות שקיים לגביהם תקן רשמי מחייב, טיבם הוא למטה מכל ביקורת. בזמן האחרון יש הטבה ניכרת בגלל התחרות. אם בוני השיכונים בעיקר יעמדו על כך וידרשו שטיב הלבנים או הרעפים יהיה בהתאם לתקן, ואם לא כן הם לא יקבלו את הסחורה - אזי לבטח שאפשר יהיה לשפר את טיב סחורים.

בהסכמה עם משרד הפיתוח אנו מפתחים סחצבות שיש, היכולות להיות חומר טובהק ליצוא ובכמויות גדולות, הן בשביל יהודי התפוצות והן עבור הנצרות. זהו ענף שכדאי לפתחו כי מבנים ושיש יש לנו לטכניר.

יש שני מפעלי גבס, המהווה חומר-גלם לייצור מלט. איננו יודע אם נוכל להגיע לכך שהגבס שלנו ישמש תחליף למלט. יתכן כי במרוצת הזמן ייפך הגבס לחומר-גלם לייצור חומצה גפריתנית, וזהיה בלתי תלויים ביבוא של פיריטים מתורכיה וירון.

(המסך הישיבה רשמה אב.)

לפני כן רשמה א.ד.
(11.00)

ישיבת ועדת הכספים
18.1.55

א.ב.

היו"ר י. גורני: הייתי מבקש שנקבל בכתב תשובות לשאלות הבאות:

- (1) מהו ההון המושקע כיום בתעשייה בכל ענף וענף; ולפי התכנית שתושלם ב-1960 מהו סכום ההון הדרוש בדולרים ובלירות בכל אחת מהשנים הללו עד-1960, בכל ענף וענף?
- (2) מהו מספר המפרנסים העתידי להיות אם תושלם התכנית הזו?
- (3) מה אפשר יהיה לייצא, לפי התכנית? מהו הערך המוסף כיום בכל ענף וענף, ומה יהיה היקף הייצוא בעתיד באופן הדרגתי עד אשר תושלם התכנית? מהי התוספת הנקיה של דולרים?
- (4) לעתים אנו נאלצים לקבל תשלום במוצרים במקום בדולרים בארצות מסויימות, וזאת כדי לסמור על קשרי המסחר אתן. אני משער שבתכניתכם הבאתם זאת בחשבון. מהן אפשרויותינו לקבל תמורת הסחורות שלנו דולרים חפשיים, ולא סחורות?
- (5) על שולחן הכנסת הונח חוק לתיקון חוק ההשקעות. האם חוק זה, כפי שהוא מונח עתה, מניח את דעתכם, או שלדעתכם ישנם עוד מספר דברים שרצוי לשלבם בו?
- (6) כיצד נראים הדברים באספקלריה של משרד המסחר והתעשייה שיש לו קשרי-גומלין עם מרכז ההשקעות, מבחינת סדרי-הפעולה של המוסד הצריך לסייע ולעודד הסקעות-הון?
- (7) כיצד מספיעים מחירי החשמל על ענייני התעשייה?
- (8) התכנית הזו שהזכרתם, תכנית שש השנים, בנויה גם בקו אפקי וגם בקו אנכי. ההרצאה ששמענו היום הייתה תיאור של המצב מבחינת איזון. אולם קיימת גם שאלה של פיזור התעשייה באזורים שונים בארץ. מה מקומה של ירושלים בתכנית, ומה הם סיכוייה בכל התכנית הזאת?
- (9) מהו הצידוד שאינו מופעל? על כך דובר כאן כבר, והיינו רוצים לקבל אינפורמציה מדוייקת בעניין.
- (10) נזהרתם מסוים-מה מלהיכנס בבעיית הקרטלים. אולם ועדת הכספים, כשהיא באה לדון בבעיית התעשייה, אינה יכולה להוציא את העניין הזה מתחום דיוניה.
- (11) הייתי מעוניין לשמוע כמה מלים בנוגע למועצות הייצור, למכון לפיריון העבודה, לאשראי - ובעיותיהם. אלה הם דברים חשובים מאד בבעיית התכנון של התעשייה.

ח. אריאב:

רציתי לשמוע מה הן הסיבות המונעות בעד עידוד הייצוא כיום, ומה - לפי דעתכם - יכול להיעשות על-ידי הממשלה למען עידוד הייצוא, בין מבחינת אשראי להון חוזר, לכיזים וכדומה?

בתכנית עד 1960 ישנו, כמובן, גם חלקה של שנת 1955/56. מה דרוש, מתוך תקציב הפיתוח, להון חוזר ולמטרות אחרות, כדי להגשים את הסלב ל-1955?

מה, לדעתכם, יש לעשות כדי לעודד גם את בעלי התעשייה שכבר עובדים וגם את בעלי התעשייה המיועדים לעבודה, מהכספים שכבר ישנם בארץ? וזה לא רק סנקודת-מבט של תקציב הפיתוח אלא גם סנקודת-מבט של הכנסת בקשר עם מסיים וכדומה.

ח. אריאב:

האם חוק ההסקעות החדש שהוגס לכנסת הנו
מספיק, לדעתכם, או שיש צורך בעידוד נוסף
למסקיעים מחוץ-לארץ?

אשר לאוסטרקיה, יסונן קתי דעות: דעה אחת אוסרת
סעלינו לייצר מה שאנו צורכים, והעודף - לייצוא. דעה שניה אוסרת: אין
זה הכרחי. אנו יכולים לייצר ולייצא אותו פוצר, ומוטב להביא מחוץ-לארץ
מצרפים שאנו בעצמנו מייצרים כמותם בארץ. אנו זקוקים - טוענים בעלי דעה
זו - לייצוא מסווג מסבסע זר כדי שנוכל להביא גם דברים אחרים. אילו מן
הסתים היא דעתכם?

א. הרצפלד:

מסחתי לסמוע מאנסי מסרד המסחר והתעסיה את
הדברים שסמענו זה עתה, אתם טוענים שהכנתם
תכנית מרחיקת-לכת, מפני דעות כאלו אני חוסס ביותר. כל תכנית הנערכת
לסווח ארוך, מבלי שתהיה תכנית ליום מחר - עלולה להזיק, ומדינתנו אינה
יכולה להרשות זאת לעצמה.
לדעתי רע עושים שאין מנצלים הזמנות מכספי
הסילומים. אני שומע לא פעם שכל ההזמנות מכספי הסילומים בקסר עם התעסיה
הן דבר סתום. אם התעסיה אינה מסוגלת לקלוט את כספי הסילומים הנועדים
לה - אנו יכולים להסתמס בכספים אלה למטרות אחרות.

אין אני סאמין ב"ציווד סאינו מופעל". אילו
היה הציווד קיים - אפשר היה להשיג את שאר הדברים החסרים להפעיל תעסיות.

הייתי מבקש לסמוע מהי התרוסה של התעסיה
לעליה החדשה? עלינו לתת את דעמנו לסאלה: כיצד להעסיק את העולים החדשים?
לחקלאות סולחים רק עולים מעטים, ומסרד העבודה סוען אף הוא סאין לו במה
להעסיק אותם. מהו, אפוא, חלקה של התעסיה בקליטת העליה החדשה? האם היא
מעסיקה עולים חדשים או לא?

היו"ר כבר סאל בנוגע לפיזור התעסיה. ירוסלים
עוקדת בסימן של חורבן מבחינה זאת; צפת היא כבר מעבר לחורבן - והכל
ססום סאין בהן תעסיה. האם אין זה סתפקידכם היסיר לדאוג לכך?

לסעיף המדבר על עידוד הון: - סדוע סחפסים
חוקים בלבד לסם עידוד ההון? מבחינת החוק לא חסר לנו טאו ה בסטח זה.
חסר לנו משהו מבחינה מעשית, פנימית. האם יודעים אתם באמת מה פירוש:
"עידוד הון"? פירוש: מה סאפסר לעסות היום - אל תדחו למחר. יס לרכז
את העבודה; אדם אחד צריך להתחיל בטיפול ולגסור בו, ואל תסלחו אדם אחד
לפקידים סונים. רוח טובה, זריזות וחריצות - קודמים להון.

י. פורד:

האם הכוונה היא רק לסווקים בארצות סהעסקים
אתן בעטים על ססך חוזים ותסלום במטבע? האם
יסנן תכניות, לססל, בנוגע לארצות-הברית? בסהיית סם סמעלי טענות סאת
האתרוגים סקבלים סם לחנוכה, ואת סנורות-החנוכה - לפסח. זה אינו תכנון.
האם לא כדאי שבאחד הססרדים יהיה מרכז סיוחד לעידוד ייצוא לארצות-הברית?
אם מדברים על תכנון לסנים - אי-אפסר לעבור על סוק סיס בו פוטנציאל
עצום, ולר מבחינת רצונם של היהודים בו.

לסאלה של חוזים ססחרים: - בארצות אחרות יסנו
ריכוז של הפעולה כמסרד סיוחד: מסרד למסחר חוץ, וכדומה. אצלנו ענין
זה ספוצל סאד: יסנה סחלקה הכלכלית של מסרד החוץ; יסנו מסרד המסחר
והתעסיה; יסנם .נספחים ססחרים בכל הארצות שלא ברור עם מי הם עוברים
בקסר, ועוד. האם לא כדאי לרכז קצת את הארגון הזה אצלנו?

לי

בנוגע לסילומים: - הייתי מבקש סאבהיח/בענין
זה סטח מעורפל למדי. יסנם אמנם איסורים סוועדת הורביץ - אבל אין הזמנות.
יסנה דיספרופורציה חמורה בין האיסורים ובין הביצוע. הייתי מבקש את
המספרים בקסר לכך. צדק חבר הכנסת הרצפלד סאמר שטרם הצלחנו לנצל את

י. פורדר:

הפוטנציאל העצום של סילומים בטביל התעסיה, וזה למרות שהיו לנו דביזים, אני יודע שכל דולר דורש סתי לירות לבניה, אולם יש לספק את סתי הלירות הללו, על-כל-פנים, צריך למצוא לדבר פתרון.

מה דרוש, לפי דעתכם, להון חוזר? אם בדע, למשל, שדרוש סכום של 20 מיליון לירות, לרבות כספי הסילומים - לא אכל להבטיח שכל הסכום הזה ייצא, אולם נשתדל לעשות את המכסימום. הצעתי היא: להגדיל את הסכומים בתקציב הפיתוח להון חוזר, אולם לסתם כך עלי לקבל מכם ראשית-כל את החוסר בנדון. הייתי מבקש, אפוא, לקבל את הסוואת המספרים: הזמנות, אישורים, ביצעה.

הייתי מבקש סקירה על מצב התעסיה היום מבחינת פועלים, הון, ייצור, ייצוא, וכן הערכה של אותם מספרים אחרים ביצוע התכנית.

אם מדברים על תכנית כזאת - ואני תומך בה ובתכנון בכלל - צריכה להיות גם התאמה עם אנשים אחרים. ראשית: ישנו טבע קרוב עם החקלאות - גם לחקלאות ישנה תעסיה, ישנו גם הענין של החסמל, אולם, אם לסכם הכל - נגיע לסכומים שאי-אפשר אמצאם. לסמן אותם. לא די לעבוד תכנית ללא תיאום מלא עם כל הנוגעים בדבר ועם הענפים הסובבים, ופעם אחתולתמיד חייב מישהו להעז ולעשות סיכום שיהיה במסגרת אפשרויותינו.

ח. למדון: לשאלות שנשאלו ברצוני להוסיף עוד שתיים:

(1) מה מתברר מתוך העבר לגבי הייצוא? מה נתן הייצוא למעטה לעומת התכנית והסיכומים שנעשו לגבי? האם יש לכם הערכה של כמות הסחורות שהיו מיועדות לייצוא ונמכרו בארץ? - וזה לא מסוים שלא היה מספיק חוסר לייצוא, אלא מסוים שנמצאו קונים בארץ והיה יותר כדאי למכור זאת כאן.

באילו מידה הספיע הייצוא על ההוצאה במטבע זר?

(2) אנו עדים לכך שבסלוס הסנים האחרונות ירדו השקעות-ההון מהחוץ. בשנתיים האחרונות היה הרעב למטבע זר במפעלים תעשייתיים יותר קטן. בדמה לי שיש קשר בין שני הדברים הללו. בעל תעסיה, המסיג את הצירוף הדרוש לו בהלוואה לזמן ארוך, ומסלם זאת בלירות - מוותר על מסקיע כשותף. בדמה לי שיש קשר יסיר בין שני הדברים. אם לא יהיה צפוי כל סיכון לבעל-תעסיה כאן כשהוא דוחה מסקיע מהחוץ, ובסקרה שיהיה בכפוקה יקבל את מלוא העזרה - תמיד יהיה כך. אינני אומרת שצריך להעניס את מי שאינו מסתף מסקיע-חוץ - אולם צריך לעודד זאת. אדם שלא גילה נכונות למצוא מסקיע ולשתפו בעסק - הסדינה אינה חייבת לעשות זאת במקומנו.

א.ס. גנליחובסקי: מה פירוש "תכנון"? תכנון מצד מי? האם מצד מסדד המסחר והתעסיה, או מצד הממשלה? האם "תכנון" פירושו: הצעה טובה, או האם פירושו: מעסים המתבטאים בתקציב פיתוח ובסדר אשראי מבנקים וכדומה?

האם מסדד המסחר והתעסיה הוא מסדד חפסי ויש לו אפשרויות לפעול על דעת עצמו, או שהוא תלוי באוצר?

בענין תעסיה ביתית: - מהו מצבה של תעסיה זו עתה, ומהי הפעולה שנעשית בקשר לכך?

מהו המצב האמיתי בקשר לייצוא? האם נעטה הכל מצד הממשלה, או אפשר להוסיף ולפעול? מה, לדעתכם, יש לספר בענין זה?

האם קיים תכנון כלשהו לסיפור בעצמת הסחבת,

א.ב.

א. סטופ:

הייתי מבקש לקבל גם תמונה והסבר עד כמה יוקטן הפער בין התצרוכת ובין מה שאנו מבצעים. בין שאר הטכסולים להקטנת הפער הזה ישנו גם טס-יתר. מאותו זמן שאדם מכניס את הכסף ועד שהתחורה מגיעה, עובר זמן כפול וטשולט מהזמן שחישבו מראש, ויצא שאת כל הטכוס עליו לשלם תוך שלושה חדשים סיום קבלת התחורה. דבר זה מחניק את התעסיה.

בלי אסרטי להון חוזר לא נוכל להיווסע,

וכבר דיברו על כך כולם.

טגן שר המסחר והתעסיה - ז. סוזאייב:

רציתי להגיד מלים אחדות בקשר עם התפתחות התעסיה ועל הסטח הקובע בה - הייצוא. התכנון מטמט בסבילנו קו סודיך; באמצעותו אנו יודעים בערך אילו תעסיות עלינו לעודד. אין זה תכנון הנעשה רק במסגרת המשרד שלנו. ברור שתכנון תעסיה הוא תכנון תחבורה, אוצרות-הטבע, כלומר: מסד הפיתוח, חקלאות ועוד. לפי החלטת הממשלה ישנה ועדה מרכזת במשרד ראש הממשלה, הפועלת על-סמך התכנון הנעשה בכל מסד ומסד. מהמשרדים השונים עובר התכנון למשרדים אזוריים, ואחר-כך יושבים בוועדה וטוצאים את הסתירות בין תכניותיהם של המשרדים השונים ומחפשים דרכים לביצוע. את לשכת גאס בתכניתה של הממשלה לפתח הסגה דוקא מבחינה זאת של תכנון. הוועדה המרכזת, בסיתוף עם לשכת גאס, בודקת את כל העניינים ומתכננת את דרכי הפעולה להבא. לתכנית פזאת אין סגיעים כל-כך מהר. אולם השנה נעשו בטח זה צעדים רציניים.

ישנן תעסיות רבות שבטרוצת הזמן גודלן

להתחטל, אלו הן תעסיות קטנות, שאנשיהן ייקלטו בתעסיות הגדולות. אין המדובר בבעלי-מלאכה; אלה יתקיימו תמיד בצד התעסיות הגדולות. הסטח הזה של הרחבת מפעלים קיימים והקמת מפעלים חדשים הוא סטח נרחב אצלנו, כי עדיין אין הסוק המקומי מקבל מהתעסיות הקיימות בשטחים שונים את מלוא האספקה הדרושה לו. כאן קיימים אפפקטים תקציביים מסורים ביותר. הייצור בארץ, כלומר: עבודה והוצאות כלליות: תחבורה, הנהלה, אדמיניסטרציה, עבודות-עזר, דלק, חסמל וכו' - כל אלה אינם עוסדים, בטווצע, בשום יחס לעור הרטמי של הטבע העומד על 1,800 ל... .

היור י. גורי:

אמטול שם סר לנקרם דגס חזק על העובדה שהסינהל של החרושת - בין אם זה סינהל עצמאי או של שכירים - הוא עדיין דגר ראסון וטרם לסד את המלאכה. הוא הדין בפועלים. הייתי מבקש לדעת היכן נקודת התורפה כאן.

ז. סוזאייב:

כדי לסטור את נקודות התורפה, יש צורך לנתח כל תעסיה לחוד, וכן כל תעסיה לפרטים - ואז יתקבלו הדברים בצורה סטחית ביותר. אולם ברור שקיימת סיבה זו. ישנה הסקפה האומרת: יש להכריח את האנשים, לא לתת להם כל עזרה, להעמידם בתנאים קשים ולדרוש מהם יתר פריון ומטחיות. כי אם נעזור להם - לא יהיה הכרח מצידם להתאמץ. במצבנו אנו, כשהגיטה והמגטה העקרונית היא עצמאות כלכלית של המדינה שאותה נסיג באמצעות טבע זר, כלומר: יצוא - כל התקדמות בייצוא ברור שצריכה לקדם אותנו למטרה. בשנת 1955 היה היצוא התעטייתי 21,500,000 דולר. השנה, ב-1954, נגיע ל-34,000,000 דולר בערך. על הערך המוסף ישנן דעות טובות. לייצוא התעטייתי הזה יש ענד להוסיף את ייצוא היהלומים - 12,500,000 דולר. בשנת 1960, אם תבוצע תכניתנו בסלמותה, מטרתנו היא להגיע לייצוא תעטייתי בסך 120,000,000 דולר. את המטווצע של הערך הנוסף מחשבים ב-35% בערך - כ-12 - 10 טיליון דולר. לייצוא התעטייתי. לשנה אנו סוציאיים במדינה 260,000,000 דולר ברוטו. גם אם נוסיף את הייצוא של פרייהדר - הברוטו מייצוא זה השנה הוא 85,000,000 דולר. לפיכך אנו רגאים שאנו עדיין רחוקים מאד מהמטרה.

נוסף לכך ישנם כ-10,000,000 דולר ייצוא סמרי.

י. פורדר:

ז. טוֹזַאִיב:

כאשר מחטבים את התיירות, יש להביא בחשבון את התיירות שלנו בחוץ-לארץ, האוכלת טכונים ניכרים. הייצוא הסמוי הוא, אפוא, פחות. ההצלחה הזאת של ייצוא בסך 34,000,000 דולר ב-1954 תהיה באטת הצלחה רק אם היא תשמש סנוף לייצוא של 54,000,000 דולר ב-1955. אחרת לא יהיה לדבר כל ערך מבחינה אבסולוטית. אני רואה בדאגה רבה ובצבעים שחורים למדי את האפשרויות של הייצוא התעשייתי בשנת 1955, וזה מבטא סיבות; א) הקוסי בכטה שוקים בחוץ-לארץ; ב) התחרות הולכת וגדלה מטעם ארצות אחרות באותן ארצות בהן חשבנו להיכנס; ג) ההתפתחויות מבחינה זאת אצלנו במדינה: הייצור לא הוזל במסך השנה; יסנה תוספת יוקר והעלאת הוצאות כללית; המיסון יקר יותר; התחבורה לא הוזלה; וכדומה.

אם לא לקבל את ההסקפה האומרת: ללחוץ על בעלי התעשייה ללא סוף - הרי דרוש עידוד. ותעשיית-ייצוא אפשר לעודד בשתי דרכים: א) אפשר לתת לה פרמיה ישירה - ההפרט בהוצאות הייצור אצלנו ובין הסחיר של 1,800 ל"י, שאותו תשלם המדינה בתור טובידיה. ב) לאפשר לה לקבל, בצורה זו או אחרת, בסוק הפנימי יותר רווח, באופן שיכסה את ההפסד שהייצוא. כרגע אנו דנים במסשלה ובמסרדים הנוגעים בדבר על ענין זה, אולם עדיין אין מדיניות ברורה כיצד ובאיזו מידה יש לעודד את הייצוא. מצד אחד יסנה נסיה לא לאפשר לתעשיינים להרוויח בסוק הפנימי במקרה שיש להם הכנסה מייצוא, ומצד שני מתן פרמיות ישירות קטור בתקציב, ולכך קשה למצוא כספים בתקציב, מאחר שכולם מתנגדים להעלאת המסים, היסורים והעקיפים כאחד.

ענין זה טרם נבדק כולו, הנסיון הוא קצר מדי לשם כך. תעשיית-הייצוא שלנו הינה כיום כבת שנתיים-שלוש - למעשה מאז בוטל הקיצוב והפיקוח. לדעתי הוצאותיהן של רוב התעשיות המייצרות לייצוא הן בין 2.10 ל"י ל-2.60 ל"י, כדי שיוכלו למכור את תוצרתם בחו"ל. באמת, למשל, עטו חשבון שכל דולר יצוא עולה להם 2,600 ל"י. את התמורה הם מקבלים בסוק הפנימי, אם כי הצרכן לא שילם מחיר מופרז עבור הסחורה, כי בית-החרושת היה יעיל.

ח. למדון:

אם "אתא" כיסתה את ההפסדים על-ידי השוק הפנימי, הרי עוסות כך גם תעשיות אחרות, וגם הן מכסות את הפסדיהן באמצעות השוק המקומי.

ז. טוֹזַאִיב:

עד היום לא נתנה הממשלה פרמיות לאיש. רובם כיסו, אפוא, את ההפרטים בסוק המקומי. גישה זו גורמת למשבר מסויים הנעוץ בעובדה שתעשיות מסויימות הספתחות את הייצוא שלהן, השוק הפנימי שלהן הוא מוגבל ביותר. אין הן יכולות לקיים את הייצוא אם אין להן כיסוי של השוק המקומי, ואילו הייצוא שלהן גדל ולעומתו השוק הפנימי נשאר קבוע.

לעומת זאת יסנה דעה האומרת שהכיסוי על-ידי השוק הפנימי אינו טוב, כי מספר תעשיות ירוויחו על-ידי-כך יותר מדי. דוקא התעשיות המייצאות לייצוא מוגבר אין להן סוק פנימי בכלל, כמו: תעשיית ההלומים וסייבים-תותבות. מפעלים כאלה טוענים שאנו מענישים אותם, כי הם בוודאי אינם יכולים לכסות את ההפסדים באמצעות השוק הפנימי. יוצא שתעשייה שיש לה סוק פנימי גדול ולעומתו ייצוא קטן - יכולה להתקיים; תעשייה שהיא מבחינתנו בריאה יותר ויש לה ייצוא גדול ואילו השוק הפנימי שלה קטן - אין לה גואל. ואני אומר בגילוי-לב: אין אני יודע מהו היודע כיום לקראת מה אנו הולכים. ואני חרד מאד לדאגות הייצוא לשנה זו. לדעתי, אם בסוף השנה נסמור על הסכום של 34,000,000 דולר יצוא תעשייתי שהיא לנו בטנה שעברה - יהיה זה כלל לא רע, בפרט כסיסנם מספר ענפים שבהם נרד הטנה מבחינת ייצוא, כמו: שעונים, מעילי-גסם וכו', גם בטנים. בענין הבוטנים קיימת בעיה ספציפית, ואין זה מענייני, זהו עניינו של מסרד החקלאות. תעשייני הבוטנים החליטו שמרטב למכור אותם בארץ לפי הסחירים המוצעים עבורם כאן.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
18.1.55

הי"ד י. גורדי:

טר לבקרת אמר שתינתן לנו עוד סקירה על-ידי
טר אבינעם הלוי-אפשטיין על תעשיית הסזון,
וכן על מלט. רציתי לשאול: מהי יתחיל סוף-סוף בית-החרושת "שטון"
לייצר מלט?

ד. סוזאייב:

הספקים של הצירוף מאנגליה הקימו פה מפעל
לפי שיטה חדשה לגמרי לייצור מלט, שכמות
יטבן גולי עוד שני מפעלים בעולם. אי-אפשר להאשים את היוזמים בכך, כי
השיטה הוכחה כטובה. המלט צריך לעבור תהליך מסויים של ייבוט. המפעל
תיכנן את תהליך הייבוט הזה לפי אחוז מסויים של רטיבות במלט, אולם
נתברר אחר-כך שאחוז הרטיבות בחומר-הגלם שלנו טובה, ויש צורך להחליף
חלק מן הסכונות. בינתיים הם יכולים להפעיל רק פחות מחצי מכוסר התפוקה
של המפעל. עמדה בפני המפעל שאלה: או להפסיק כליל בעבודה, מכיוון
שבטבע העבודה הנוכחי הוא מפסיד הון, או להמשיך בייצור 5000-6000 טון
מלט לחודש, כפי שהתפזקה היא כיום, ועל-ידי-כך לשמור על מידה מסויימת
של פרסטיג'ה, קשרי קרדיט וכו'. הוחלט להמשיך בעבודה בכל מקרה. זהו
הטבע כיום. רוב המפעל בנוי על אסראי שניתן באנגליה, ובינתיים הגיע
מועד פרעון חלק מהחוב. על-כל-פניו, מקווים שעוד 5-6 חודשים יצטרך
המפעל להמשיך בייצור הצנוע הזה, וכעבור זמן זה יתוקן הציוד. איש לא
יוכל להאשים אותנו שלא עזרנו ולא השתדלנו.

הי"ד י. גורדי:

סיעת הציונים הכלליים ביקשה לדחות את
ישיבת אחרי-האדים, והישיבה הבאה תמקיים,

אפוא, סחר בנוקד.

(הישיבה נועלה בשעה 12.50)